

BAKI ATTILA

A pozitív magyarságfogyás oklevele

Fikció és valóság: Terbegec falu és a Nagykürtösi járás
huszonöt települése magyarságának esete néhány
demográfiai adattal

Előljáróban

Sem szociológus, sem demográfus nem vagyok. Az előző mondatban felsorolt társadalomkutatói hivatásoknál borzasztóbb tevékenységet művelek: történész vagyok, ha úgy tetszik, a múlt tökéletlen restaurátora.

Jelen írásom apropóját egy apró dél-szlovákiai község – Terbegec (Trebušovce), a „véletlen” műve, hogy egyben a szülőfalum is – képviselőjének 2022 tavaszán Budapesten átnyújtott oklevélén feltüntetett rövid elismerő mondata szolgáltatta. Minden egyéb, ami ezen kívül ebben az írásban szerepel, szolgáltatott adat, tehát bármilyen szándéktól mentes és vissza-ellenőrizhető, ha úgy tetszik, statisztika, és ugyebár mi, kíváncsiskodó kutakodók, kedveljük az efféle adatokat. Pörén szólva, születések és halálozások számsorai. Közben egy közéleti aláfestéssel szemfényvesztett, oklevélre írt pillanat megragadása. Ha úgy tetszik, az olcsó propaganda tettenérése. Elsőre persze semmi rendkívüli, semmi izgalmas jelentéstöbblet. Mélyebben vizsgálódva már sok szempontú láttelep egy korról és benne a korról, az önámítás szelleméről.

Bevezetőül néhány mondat erejéig demográfiai és közhelymagasból tekintek a szlovákiai magyar ösztövére valóságra, azután meg jön, ami jött.

Általában és elsősorban közhelyek a szlovákiai magyarság fogyásáról

A szlovákiai nemzetiségileg¹ magyar közösség létszámfogyásának nyilvánosság előtti kérdésboncolgatása általában úgy tízévente robban be mind a (leginkább szlovákiai)

1 Az első lábjegyzetben jegyzem meg, hogy az írásomban csak és kizárólag a szlovákiai magyar nemzetiséget valló-bevalló közösséggel kapcsolatban gondolkodtam, a magyar anyanyelvet vagy a magyar nyelven beszélők számával, arányával nem foglalkoztam.

magyar sajtóba, mind azok köreibbe, akik feltétlenül úgy érzik, hogy évtizedenként halatni illik a hangjukat az apadás miértjeinek akár spirituális mélységig fúró valószínűségeiben. Majd érdemben, ahogy ezt már megszokhattuk – itt vehemensen lehet vitázni a soron következő megállapítással –, újabb évtizedes köd borul a kérdéskörre (pontositok, erre is).

Annyi bizonyos, hogy a szocializmus évtizedeit követő első szabad népszámlálás (1991) óta az újabb censzusok nem sok pozitív eredményt hoztak a Szlovákiában élő magyar nemzetiséget vallók számának alakulásával összefüggésben.

Önszorgalmi gondolkodóként a szlovákiai magyarság fogyásával kapcsolatban, még ha elsősre az egyes cikkelyek nem is tűnnek annak, leírtam négy unalmas közhelyet négy unalmas pontban:

1. közhely: A tízévente végrehajtott szlovákiai népesség-összeírások nemzetiségi adatai szerint minden tizedik évre jóval kevesebb a magyar nemzetiségű személyek száma Szlovákiában.

2. közhely: A szlovákiai magyarság híján van a stratégiai gondolkodó személyeknek (mondjuk, jelenleg egy sincs), akiknek a hangja elhallatszana mind földrajzilag, mind hatásában a szlovákiai magyar közösség majdnem egészéhez. Nincs olyan autentikus – összközösségi vagy közéleti – hang (vagy hangok), aminek mentén az első pontban tett megállapítás akárcsak a legkisebb mértékben is – fogalmazunk lágyan – lassítható lenne.

3. közhely: A fenti két megállapítás tükrében és a születések számának évről évre nyomon követhető rapid csökkenésének köszönhetően lassú előregedés és további népességfogyás előtt áll a szlovákiai magyar közösség.² Persze nem árt figyelemmel követni a fiatalok külföldre történő elvándorlását sem.

4. közhely: Az asszimiláció feltartóztathatatlan valóság; magát a folyamatot nem a történeti Magyarország vizuális vagy verbális mutogatásával lehet mérsékelni – még Szlovákiában sem. Minden közösség fejlődésének előfeltétele a tudás és a nyitottság az újra.

Az írásom alcímében olvasottak talán nem adnak okot a fenti bevezető gondolatok írására, mégis úgy hiszem, hogy az iménti közhelyek értelmet nyernek az alább következő bekezdések elolvasása után. Ennyit az országos léptékű közhelyekből, és jöjjön a valóság.

2 Egy példa Komáromból: míg 2015-ben 296 gyermek született a városban, addig 2024-ben a születések száma a kétszázat sem érte el. Lásd Szalay Zoltán: Így ürül ki Dél-Szlovákia: országos mércével is aggasztóan kevés gyerek születik a magyarlakta régiókban. Lásd: <https://napunk.dennikn.sk/hu/4413346/igy-urul-ki-del-szlovakia-orzagos-mercevel-is-aggasztoan-keves-gyerek-szuletik-a-magyarlakta-regiokban/> (Megnézve 2025. december 2.)

Az apropó – Terbegeg esete az oklevéllel 2022-ben

Lakosságszámát tekintve Terbegeg aprófalu.³ A jelenleg érvényes közigazgatási beosztás szerint a Nagykürtösi járásban, annak déli részén terül el. A falu egykori arculatából mára csak a műemlék jellegű katolikus templom, valamint az 1970-es években végrehajtott „temetőrendezésnek” áldozatul nem eső néhány régi síremlék maradt meg.⁴ Minden más – főleg a helyben lakó népesség – szinte elfogyott-leépült-tönkretették. Nézzük és olvassuk a táblázatokba és grafikonokba foglalt adatokat!

1. táblázat. Terbegeg összlakossága és a magyar nemzetiségűek száma és aránya, valamint alakulása az utolsó négy népszámlálás tükrében⁵

Népszámlálás éve	Összlakosság	Magyar nemzetiségű, %	Növekedés/Csökkenés 1991–2001, 2001–2011, 2011–2021
1991	245	208/84,9	
2001	198	160/80,8	-47/-48
2011	201	144/71,6	3/-16
2021	169	133 ⁵ /78,7	-32/-11

Az 1. táblázat adatai gyors keresztmetszetet adnak Terbegeg utolsó négy népszámlálásának és azon belül a magyar nemzetiségű személyek számának és arányának alakulásáról a teljes, Terbegecen pillanatnyilag állandó lakhellyel bíró népességen belül. Ha csak és csupán az arányokat vizsgáljuk és szemléljük, illetve a politikai rendszerváltást követő első szabad népszámláláshoz viszonyítjuk a nemzetiségi százalékos adatokat, látható, hogy a négy évtized során a magyar nemzetiségűek arányában mindössze a

3 A lakosságszám alapján történő besorolás szerint Terbegeg a „nagyon kis községek” (velmi malá obec) sorába tartozik. Bár nem része a jelen írás szoros tartalmának, mégis érdemes egy hivatkozás erejéig felvillantani a kistelepülések működésének problémáját. Erre vonatkozóan lásd az online elérhető alábbi írást. Brix, Richard: Problematika fungovania malých obcí. (Vedecká monográfia) Trnava, 2024. https://fsvucm.sk/wp-content/uploads/2024/02/Brix_Problematika-fungovania-malych-obci.pdf (Megnézve: 2026. január 19.)

4 Amiről például a település iránt érdeklődő a falu honlapján nem szerezhethet tudomást: itt született Gerő (Singer) Ernő (1898–1980) volt magyarországi kommunista csúcs-pártfunkcionárius, számos minisztérium minisztere. Furcsa módon a 2014-es önkormányzati választások után a falu vezetősége úgy határozott, hogy számúzik az egykori minisztert a falu honlapján bemutatott helytörténeti összefoglalóból, mondván, hogy rossz hírű alak volt.

Ugyancsak nem található a település internetes oldalán, hogy a régi temető „rendezése” (nemes egyszerűséggel eldózerolták a sírhalmokat) utáni sírkövei közül a csodával határos módon maradt meg Würtzler Vilmos (1807–1890), „a pesti első gyógyszertár legismertebb tulajdonosa” sírköve. Utóbbi lásd Dr. Kiss László: A terbegeci temető híres halottja: Würtzler Vilmos. Honti Lapok. 31. évf. 2022. szeptember. 15. p.

5 Második nemzetiségnek 9 személy jelölte meg a magyar nemzetiséget.

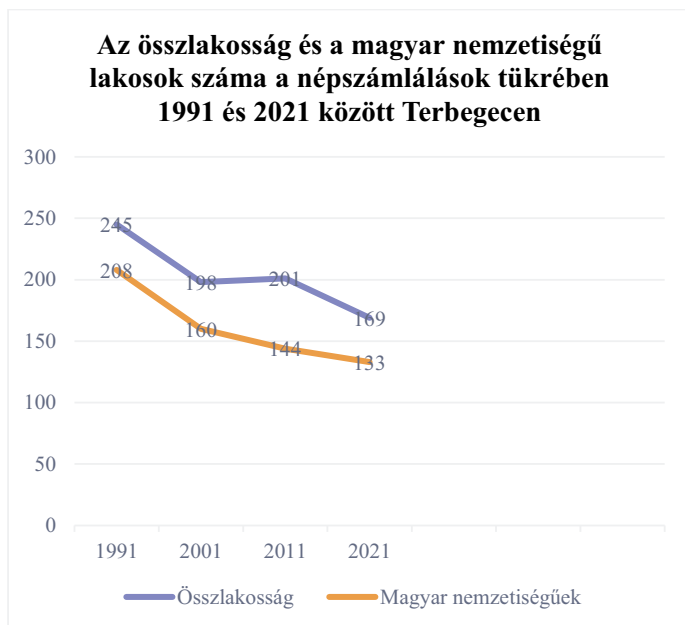
2011-es census idején történt némi nagyobb negatív kilengés. Ugyanakkor ugyanennek a táblázatnak az adatai homlokegyenest más jelentést kapnak, amennyiben az évtizedenkénti bármilyen szempontú fogyást vesszük figyelembe.

Számokban elbeszélve: A teljes népesség számának alakulása tekintetében 2021-ben 1991-hez viszonyítva a pillanatnyi teljes lakosság száma 76 fővel – 31%-kal – lett kevesebb; 2011-hez viszonyítva pedig 32 fővel – 15,90% – zsugorodott Terbegecen.

A magyar nemzetiséget jelölők esetében 1991-hez viszonyítva 36%-os a csökkenés 2021-re; 2011-hez képest pedig 7,6%-os fogyás történt.

Az abszolút számok tekintetében 1991-hez viszonyítva Terbegecen mindössze 2011-ben fordult elő, hogy az előző census adataihoz viszonyítva minimálisan nőtt és nem fogyott az összlakosság száma; a magyar nemzetiségűek abszolút száma pedig minden összehasonlításban fogyást mutat. Pusztán a rend kedvéért írom le, hogy egy olyan lakosságszámmal bíró település esetében, mint Terbegec, a legcsekélyebb népmozgalmi adatváltozás is több százalékpontos, madártávlatból (digitális finomsággal írom ide, hogy csak a propaganda szempontjából) nézve pozitív változást produkálhat két census eredményeinek az olvasatáról. A legcsekélyebb jelző használata alatt azt értem, hogy az aprófalvaknál az egy- vagy két-három fős népmozgalmi ingadozás is magasabb arányszámú változást hozhat létre a korábbi adatokhoz képest. Esetünkben ennek az apropó a kiváló bizonyítéka.

1. grafikon

Az eddig leírt és statisztikai adatokkal fűszerezett rövid bevezető szösszenet ráillik sok más dél-szlovákiai településre is – fogy a népesség, fogy a magyar (is), lassan, de biztosan néptelenednek el az aprófalvak. Terbegeg esetében – ha már szándékosan választott településsé avansáltam – azonban van valami egyéb adalék is a mostani azutánban.

Mégpedig az *apropó*.

Bő egy évvel a 2021-ben lezajlott szlovákiai népszámlálás után Terbegeg választott vezetője oklevelet vehetett át Budapesten. Az oklevélen a következő szöveg szerepel:

„Oklevél Terbegeg település részére elismerésül azért, hogy lakói magyar nemzetiséghez tartozásukat a 2021. évi népszámláláson megvallották és a 2011. évi népszámláláshoz képest a településen nőtt a magyarok számaránya. Budapest, 2022. április 12.”⁶

Pusztán a szimbólumok szemüvegén át nézve az oklevél szövegét, felmerülhet az olvasóban a gondolat, hogy a kibocsátók vélhetően egy felemelő érzés pillanatát kívánták megragadni, és az oklevél útján Terbegeg közönségének elismerésül eljuttatni azt. Azonban ha a település gyűjtött demográfiai (illetve a népszámlálások nemzetiségi hovatartozási) adatait mélyebben és terjedelmesebb távlatban vizsgáljuk, már nem az oklevélben hírül adott örömet találjuk, röviden írva, szembejön a valóság.

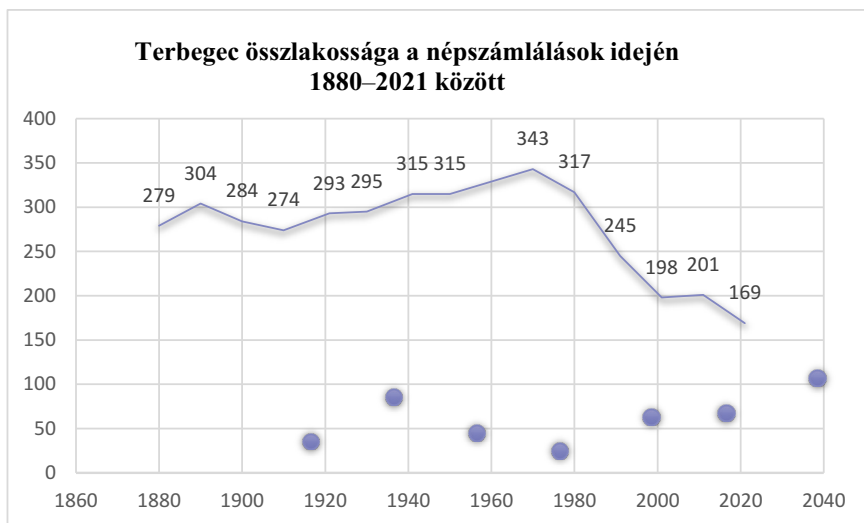
Vegyünk egy mély levegőt, és nézzük az elismerő oklevél állítását a pusztá, egyelőre a jelölt falu szintjét bemutató adatvalósággal. Az oklevél számarányt említ, előtte mégis nézzük a többi számot.

Az 1. táblázat és grafikon adataiból egyszerűen és közérhetően kiolvasható, hogy Terbegeg összlakosságán belül a 2011-es népszámláláshoz viszonyítva 15,92%-os népességfogyás történt, vagyis egy évtized alatt a falu összlakossága 32 fővel csökkent, mi több, a 2. táblázat világosan szemlélteti, hogy ha 2011 és 2021 között mindössze a születések és halálozások mutatóit vizsgáljuk, akkor az egyenlőséggel után a mérleg mínusz 20 főt jelent, ami a helyi demográfiai viszonyok tekintetében talán épp elegendő lehetne intő jelnek is. Továbbmenve, ha 1880-ig követjük vissza a népszámlálások adatait, akkor össznépességileg ennyire alacsonyan még egy népösszeírás évében sem volt a falu pillanatnyi állandó összlakossága,⁷ valamint lásd a 2. grafikon görbéjét.

6 Az oklevélről készült fotó megtalálható Terbegeg falu Facebook-csoportjában. Lásd <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10220056483310371&set=pcb.4975759622537468> (Utoljára megnézve: 2026. január 14.) Az oklevelet a magyarországi székhelyű Rákóczi Szövetség állította ki, aláírói pedig a Miniszterelnökséget vezető miniszter és a Rákóczi Szövetség elnöke.

7 <https://telepulesek.adatbank.sk/telepules/terbegeg-trebusovce/>

2. grafikon

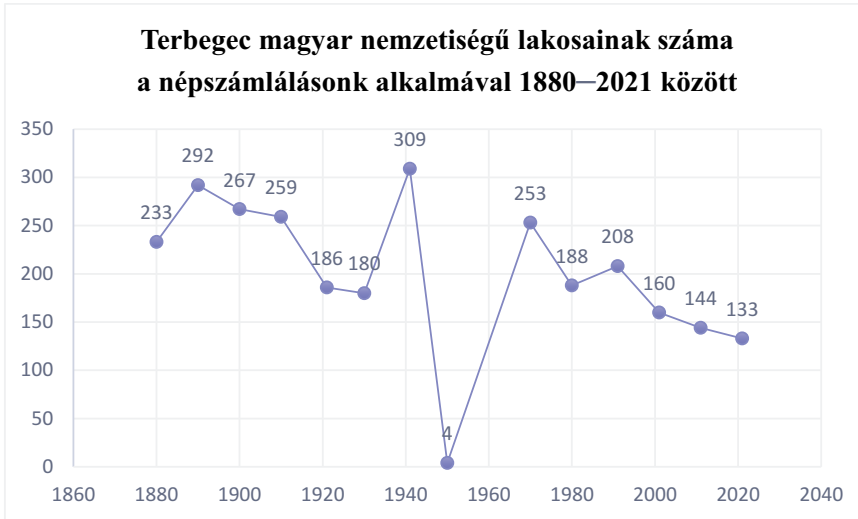

A helyben lakó magyar nemzetiségűek aránya nemhogy emelkedett 2011 és 2021 között, hanem fogyott, mégpedig 7,64%-kal. A helyben lakó magyar nemzetiségűek aránya az oklevelet odaítélők népszámlálási adatolvasása szerint úgy emelkedett az össznépesség és benne a magyar nemzetiséget vallók fogyásán belül, hogy a miértek a legkisebb mértékben sem érdekeltek senkit. Hogy még zavarosabban fogalmazzak: a fogyás oklevéli jelen esetben pozitív nemzetiségi fogyást jelent, tehát növekedésnek bemutatott nemzetiségi adata az azt odaítélők szerint jó eredménynek tekinthető.

A 3. grafikonon népszámlálási adatok mutatják, hogy 1880 és 2021 között a magyar nemzetiségűek száma miként alakult Terbegecen. Az 1950. évi népszámlálás kivételével, ahol a csehszlovák államszocialista nacionalizmus politikai farkasbőrben mutatta meg a foga fehérjét, Terbegecen az elmúlt 146 évben a 2021-es népszámlálás alkalmával volt a legkevesebb magyar nemzetiségű, meg persze a pontosság kedvéért leírva, a legkevesebb pillanatnyilag helyben lakó személy is jelen.

Szóval ha az utóbbi három bekezdés megállapításait összevetjük Terbegeg születési-halálozási mutatóival a 2010 és 2024 közötti időszakból, akkor meg pláne nincs különösebb ok az ünneplésére. A jelölt időszak adatai nem nemzetiségi bontásban adják az adatokat, bár a számok valósága így is minimum óvatosságra kell intse a józan olvasót.

3. grafikon

2. táblázat.⁸ Születések és halálozások száma Terbegecen 2010 és 2024 között.

	Év									
	2010		2011		2012		2013		2014	
Terbegeg	0	3	1	4	0	1	0	4	0	4
	-3		-3		-1		-4		-3	

	Év							
	2018		2019		2020		2021	
Terbegeg	3	2	0	2	1	1	0	3
	1		-2		0		-3	

Minden további adatgyűjtés nélkül kijelenthető, hogy Terbegeg a bő egy évszázados össznépességi negatív mutatója mellett 2021-ben egyelőre mindössze mesterséges érv mentén ért el pozitív nemzetiségi gyarapodást a helyben lakó magyar nemzetiségű lakosság tekintetében még akkor is, ha csak 2011-hez viszonyítjuk a tíz évvel későbbi eredményeket.

Röviden konkludálva: Amennyiben az 1. és 2. számú grafikonból kiolvasott eredményeket összevetjük az oklevélben foglaltak tartalmával és üzenetével, a legmegen-

8 A táblázat adatai a következő statisztikai adatokat szolgáltató honlapról származnak: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>. Az oldal a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatalának az oldala. A jelen írásban szereplő összes többi születési és halálozási adat erről a felületről került kigyűjtésre.

gedőbb esetben is struccpolitikai manővernek lehet nevezni az elismerő szavak néhány sorát. És ebben a megállapításban sem hagytam figyelmen kívül azt a valószínűséget, hogy a közéleti – értsd politikai – lózungok általában kerülnek a szorosabb kapcsolatot a valósággal.

A fikció esete a valósággal – a Nagykürtösi járás huszonöt községe másfél évtizednyi adatsor tükrében

A Nagykürtösi járást az 1968-as közigazgatási reformmal hozták létre. A politikai rendszerváltás (1989) után fejlettségi (elsősorban az infrastruktúra és ipar tekintetében) mutatói és főleg a munkanélküliség arányai tekintetében évtizedeken át az ország sereghajtó járásai közé tartozott. Míg az utóbbi mutató hosszú időn keresztül két számjegyű volt,⁹ addig 2025 végére ez a szám 5,96%-ra mérséklődött a Statisztikai Hivatal adatai szerint.¹⁰

Demográfiai szempontból a járás lassan, de biztosan fogy. 1991-ben lakosainak száma 46 813, 2021-re ez a szám 41 998-ra zsugorodott, vagyis négy évtized alatt 10,20% volt a népességfogyás.

Ugyanebben az időintervallumban a járás területén élő magyar nemzetiségűek (akár a természetes halálozás útján kialakuló, akár az egyes népszámlálások során a nemzetiséget firtató kérdésre adott különösebb érzékenységet immáron nem mutató magatartása, akár az el- és kivándorlás folytán megvalósuló) fogyása a járás összefogyásához viszonyítva fénysebességre sikeredett. A vizsgált négy népszámlálás eredményei alapján 1991 és 2021 között ez az arány: 37,40%, ami 5380 főt jelent a három évtized alatt.¹¹ Utóbbi mondat még rémisztőbb akkor, amikor ugyanezt az arányt megvizsgáljuk a járásban a szlovák nemzetiséget feltüntetők számát és arányát illetően. Mert amíg 1991-ben 31 471¹² volt a szlovák nemzetiségű személyek száma a járásban,

9 Lásd <https://adatbank.sk/lexikon/nagykurtosi-jaras/>

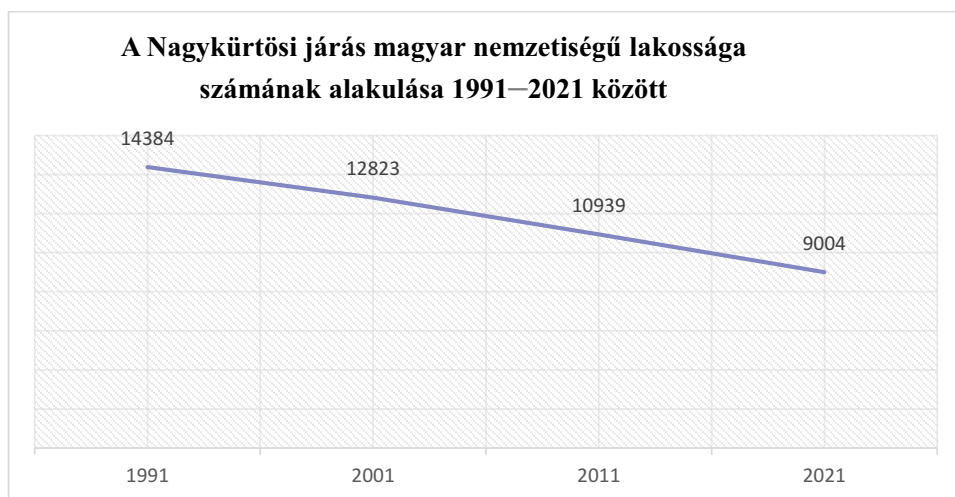
10 https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacn-statistiky/2025.html?lang=en&page_id=1419219. Az egyjegyű munkanélküliségi mutató ugyan bizakodásra adhat okot, azonban a munkanélküliség visszaszorítására, ha úgy tetszik, a statisztikai mutatók kozmetikázására fordított állami adminisztratív trükkök nem mindig egyeznek a mindennapi valósággal.

11 Egy pillanatra érdemes ezen a ponton megvizsgálni az 1980-ban tartott népszámlálás eredményeit. A járásban a magyar nemzetiségűek száma magasabb volt, mint 1991-ben, tehát az államszocializmus kimúlása után. Ekkor 14 536 magyar nemzetiségű személyt írtak össze, a járás összlakossága pedig 45 887 személy volt. Lásd Gyurgyík László: Magyar mérleg. A szlovákiai magyarság a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében. Pozsony, Kalligram Könyvkiadó, 1994. 93. p.

12 Uo.

addig 2021-ben ez a szám majdhogynem változatlan maradt a maga 30 550 fős mutatójával. A négy évtized alatt összesen 2,92%-os fogyás történt a Nagykürtösi járás területén élő szlovák nemzetiségű lakosság arányában a népszámlálási eredmények adatai szerint. Az ebben a bekezdésben zárójelbe írott fogyási lehetőségek közhelyei minden valószínűség szerint egyszerre vannak jelen a járás magyarsága körében.

4. grafikon

Települések szintjére, ha úgy tetszik, közigazgatási atomszintre bontva a valóság jóval komorabb aláfestést kap.

A Nagykürtösi járásban 71 település, ebből kettő városi rangú, található. Az itt vizsgált települések száma ebből 25. Elsődleges válogatási szempontmutató azonosságuk szerint a járás déli részén terülnek el és a járás északabbra található településeitől eltérően többségében „magyar” (nemzetiségű, magyar nyelven beszélő) lakosság lakja.

3. táblázat. Népszámlálási adatok 1991–2021

Népszámlálás éve	Lakosság száma – Magyar nemzetiségűek száma			
	1991	2001	2011	2021
Település				
Apátújfalu	659 – 498	635 – 445	719 – 394	637 – 292
Csalár	544 – 253	502 – 178	479 – 149	480 – 116
Csáb	1100 – 874	1056 – 760	1063 – 704	1044 – 578
Dacsókeszi	583 – 295	597 – 207	606 – 162	559 – 150
Galábocs	138 – 84	109 – 57	117 – 43	113 – 26
Gyürki	156 – 105	137 – 87	130 – 76	126 – 53
Inám	545 – 535	513 – 496	480 – 442	470 – 409
Ipolybalog	840 – 780	811 – 713	846 – 717	781 – 643
Ipolyhidvég	700 – 591	650 – 499	633 – 456	578 – 423
Ipolykeszi	525 – 484	495 – 422	470 – 357	405 – 312
Ipolykér	376 – 311	332 – 245	308 – 176	273 – 156
Ipolynagyfalu	419 – 361	430 – 348	419 – 292	405 – 241
Ipolynyék	2037 – 1844	1961 – 1723	1870 – 1577	1794 – 1415
Ipolyszécsényke	460 – 430	421 – 369	385 – 287	335 – 250
Ipolyvarbó	473 – 423	439 – 366	363 – 304	329 – 232
Kelenye	403 – 383	336 – 310	297 – 270	278 – 230
Kóvár	341 – 300	313 – 253	272 – 190	243 – 178
Kőkeszi	367 – 260	362 – 254	354 – 241	351 – 221
Lukanénye ¹³	1370 – 1029	1394 – 1085	1391 – 1111	1318 – 720(I)
Nagycsalomja	682 – 498	626 – 413	603 – 373	568 – 325
Óvár	386 – 315	342 – 255	302 – 228	260 – 185
Sirak	284 – 242	255 – 194	216 – 141	190 – 107
Szelény	263 – 141	233 – 126	204 – 92	162 – 56
Szécsénykovács	404 – 277	380 – 251	375 – 206	318 – 167
Terbegec	245 – 208	198 – 160	201 – 144	169 – 133
Összesen:	14300 – 11521 (14384) ¹⁴	13527 – 10216 (12823)	13103 – 9132 (10939)	12186 – 7618 (9004)

- 13 Lukanénye példája magyar szempontból abszurdum a szlovákiai népszámlálási számok tengerében is. A Nagykürtösi járáson belül, de talán túlzás nélkül állítható, hogy a szlovákiai, túlnyomó többségében magyar nemzetiségű lakosság által lakott települések sorában is egyedi változáseredményt produkált a 2011 és 2021 közötti évtizedben. Míg 2011-ig a helyben lakó magyar nemzetiségűek száma, ha nem is rapid módon, de finoman nőtt, addig 2021-ben ez a szám valami – eddig alaposan nem vizsgált – oknál fogva, némi túlzással, elfeleződött Lukanényében. Híradás jelleggel ugyan, de lásd ide vonatkozóan <https://ma7.sk/tajaink/nagykurtosi-jaras-lukanenye-tiz-ev-alatt-391-magyart-veszített>. Mi több, a jelen írás apropójánál maradván mindenképpen meg kell említeni, hogy 2012-ben a 2011-es szlovákiai népszámlálásra reflektálva 48 szlovákiai település polgármestere részesült elismerésben Budapesten azért, mert az elmúlt tíz évben emelkedett az egyes településeken a magyar nemzetiségűek aránya. A Nagykürtösi járásból, más falvak mellett ott szerepelt Lukanénye is. Lásd: <https://www.hirek.sk/kulfold/elismeresben-reszesult-48-szlovakiai-telepules-pol>

A népszámlálási adatok szerint a táblázatba foglalt településeken koncentráltak 1991-ben a Nagykürtösi járás magyar nemzetiséget feltüntető lakosainak 80,10%-a és 2021-ben a 84,60%-a.

A vizsgált falvakban a továbbiakban ugyancsak két (de igencsak beszédes) demográfiai mutatót sorakoztattam egymás mellé: a *születési és halálozási* adatok adatait a 2010 és 2024 közötti időszakból éves bontásban megadva. Tizenöt év születési és halálozási statisztika beszédes foglalat. Az olvasó szeme elé táruló kép az adatsorok láttán, hacsak a kedves tájékoztató nem a negatív számok szerelmese, önmagáért beszél.

A 4. számú táblázat adatai felett lehet elmélkedni, töprengeni aszerint, hogy a számokat látva kinek mi a célszerűbb letargiakezelési módszere. A 25 településen minden szofisztikált és intellektuális magyarázatmegközelítést mellőzve a rossz és a rosszabb jövőkép ködfátyla mentén haladva lehet a választott statisztikai mutatókat értelmezni.

garmestere. (A Nagykürtösi járásból Ipolyvarbó, Kiscsalomja, Lukanénye, Óvár, Rárósműlyad településeket részesítették elismerésben 2012-ben. A 2021-es népszámlálás nemzetiségi eredményeinek ismeretében az előbb felsorolt települések bőven kikerültek a kitüntethető szlovákiai falvak éppen aktuális budapesti jegyzékéből. Pusztán a hitelesség kedvéért egy kis statisztika: Ipolyvarbó: 2011 – 84%, 2021 – 71%, Kiscsalomja: 2011 – 16%, 2021 – 9%, Óvár: 2011 – 75%, 2021 – 71%, Rárósműlyad: 2011 – 33%, 2021 – 14% volt a magyar nemzetiségűek aránya. A felsorolt települések mind kimerítik az apropó fogalmát. Nagyon leegyszerűsítve és zárójelben maradva: aki példának okáért Kiscsalomját a Nagykürtösi járásban ilyen „kitüntetésben” részesíti, az vagy végképp nem ismeri a vizsgált járás nemzetiségi viszonyait, vagy annyira megszorult oklevelet osztani kívánó szándékában, hogy az említett települést is pusztán a magyar nemzetiségűek számarányában történt változás alapján sorolta az oklevelet kapó települések sorába.)

14 A feltüntetett népszámlálás évében a járásban összeírt magyar nemzetiségűek száma.

4. táblázat

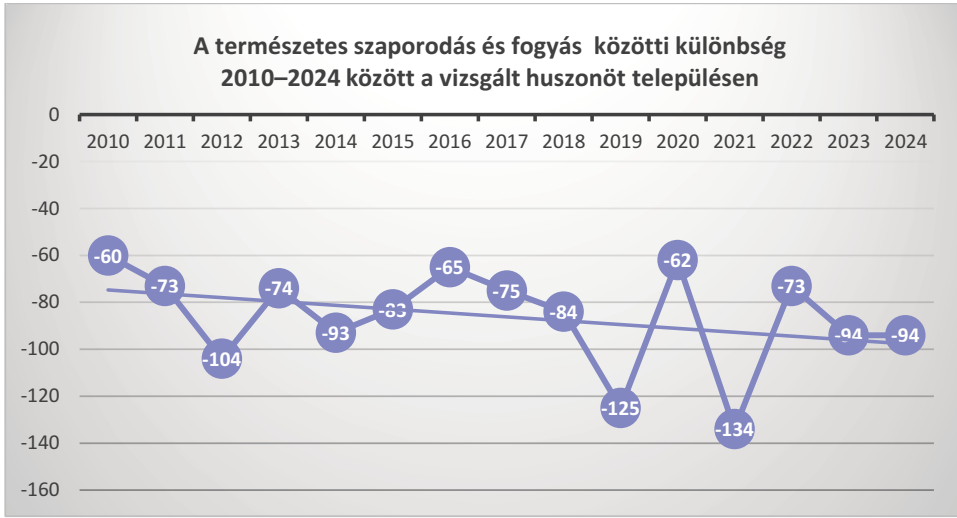
	Év																													
	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	1 ¹⁵	2 ¹⁶	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Település																														
Apátújfalú																														
Csalár																														
Csáb																														
Dacsókeszi																														
Galábocs																														
Gyűrki																														
Inám																														
Ipolybalog																														
Ipolyhidvég																														
Ipolykér																														
Ipolynagyszőlő																														
Ipolynyék																														
Ipolyvészényke																														
Ipolyvarbó																														
Kelenye																														
Kóvár																														
Kócskai																														
Lukanénye																														
Nagycsalomja																														
Óvár																														
Sirák																														
Széleny																														
Szécsénykovácsi																														
Terbegec																														
Összesen:																														
Különbözet																														

15 Éve születettek száma.

16 Elhunytak száma.

A 5. grafikon vágatja a negatív számok világában világosan vetíti a kedves olvasó elé a jelen valóságát a Nagykürtösi járás görcső alá vett településein. A fejlődési trendet jelölő tengely iránya nem ad okot az örömrre.

5. grafikon

Néhány mondat a végére

Magyar prizmán át szemlélve a bemutatott önámítást, teljesen érthető, hogy censusok idején kitüntetett figyelmet érdemel a legkisebb, a magyar nemzetiségűek számának akár helyi, akár országos (utóbbiból talán nincs is az elmúlt évtizedekben) szinten elért, pozitív statisztikai lábnyomban történő elmozdulása, erősödése. Ugyanakkor a pozitív-nak beállított mutatók létrejöttét ne politikai hókuszpókuszok és egyetlen félig kiragadott összehasonlítás felnagyításán alapuló eszkábált mesterséges elismerések alkossák, mert azok a valóság szempontjából nemcsak porhintésnek gyengék, hanem egyben félrevezetők is (lásd a 13. jegyzetben említett eseteket).

Összegzés helyett – közhelyek és zsebkendő nélküli gondolatok

1. A lassan elnéptelenedő dél-szlovákiai („magyarnak” mondott) apró- és kislelvekben nő a temető(k) alapterülete.
2. A szlovákiai magyarság kihalásához általában nincs szükség a világűrből származó kődarabra, megoldjuk mi házon belül.

3. Időnként hol szóban, hol papíron (tízévente biztosan) szigorú megállapítások és orákulumi attrakciók születnek a szlovákiai magyar népességfogyás tényéről, veszélyeiről, azonban se hangos, se hangtalan stratégia nincs az itteni széles köztudatban arról, hogy mi módon volna legalább lassítható a folyamat. (Jelen esetben nem a tizenöt fős konferenciákon elhangoztatott vagy az íróasztal fiókjának írott bekezdésekre célok.)
4. Az évtizedek óta fülünkbe ordító (elsősorban népszámlálási, de már választói magatartási) adatokból kellene egyszer s mindenkorra kiindulni és értelmezni azokat, nem pedig az éppen aktuális pénzcsapok őrzőinek a képzelgéseit magunkévá tenni.
5. Kimondva vagy kimondatlanul, a nemzetiség mint identitásforma a szlovákiai magyar fiatalok jelentős hányadánál, de nem csak ott, sokadrangú kérdés(sé), valamiféle archaikus közösségfontossági attribútummá lett. A fiatal szlovákiai magyar generációkkal talán behatóbban és odafigyelve lenne ideje foglalkozni.
6. A politikai rendszerváltás óta nem sikerült megtanulni a szlovákiai magyar közösség (önmagukat nagyságrendileg annak tartó) vezetőinek, hogy a nyugat-szlovákiai még tömbmagyarságon kívül Közép- és Kelet-Szlovákiában is élnek szlovákiai magyarok.